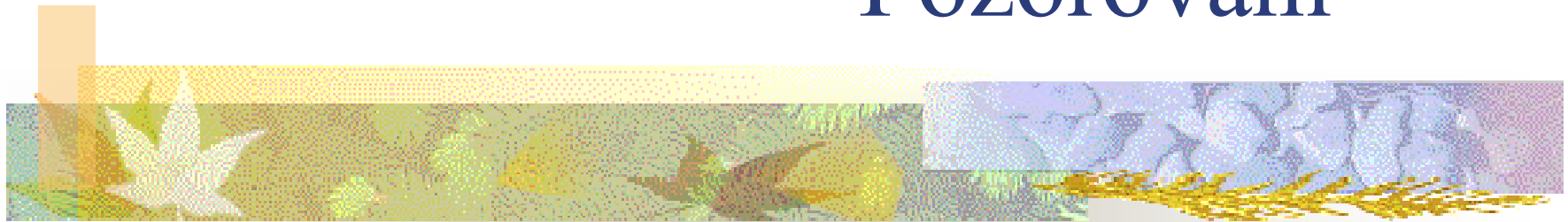

Pozorování

Seminář k pedagogické diagnostice

9. a 11. října 2018

Definice pozorování

- Co je pozorování, jaký je jeho cíl a k čemu směřuje?
- Pozorování je proces systematického sledování a zaznamenávání projevů dítěte (žáka, učitele,...) s cílem rozhodnout o dalším optimálním postupu. Směřuje k odhalení podstatných souvislostí a vztahů.

Co vidíte na obrázku?

Pozorování → popis

- popisný jazyk x zkušenosti, názory předpoklady, dohady, předpojatosti
- Profesionalita x amaterismus

Jaké druhy pozorování rozlišujeme?

- délka pozorování
- koho pozorujeme
- účast při pozorování
- počet pozorovaných osob
- zaměřenost pozorování
- zásahy do pozorování
- připravenost pozorování

Video

- ZŠ Pastviny
 - čtení a psaní ve 3. ročníku
 - Co jste viděli?

Proces pozorování

- stanovit cíl a předmět pozorování (proč, co, kdo)
- stanovit podmínky a délku pozorování (kde, kdy)
- zvolit způsob záznamu pozorování (jak)
- pozorování, záznam výsledků
- analýza získaných záznamů, interpretace výsledků
- formulace diagnózy,
- formulace opatření,
- prognóza
- sebereflexe diagnostické činnosti (jak lépe)

Co můžeme pozorovat?

- projevy žáka, které jsou vidět, slyšet, můžeme je měřit
- sledujeme činnost žáka, jeho chování a to vše vyhodnocujeme

Žák jako předmět pozorování

- video 2 – sezení a držení pera

Techniky pozorování

- pedagogický deník
- pozorovací archy
- pozorovací systémy
- protokol
- záznam o žákovi
- rating (pozorovací škály)

Techniky pozorování: pozorovací archy

- Schéma rozmístění žáků ve třídě (někdy i nábytku a pomůcek)
- Na co lze použít pozorovací archy?
 - záznam pohybu učitele a žáků ve třídě
 - záznam frekvence komunikace učitele s žáky
 - záznam činností učitele a žáků
 - individuální pomoc učitele žákům

Video 3

- práce s čítankou
 - Co jste viděli? Na co jste se zaměřili? Na co z toho usuzujete?
 - Kudy paní učitelka chodila?
 - Se kterými žáky komunikovala?

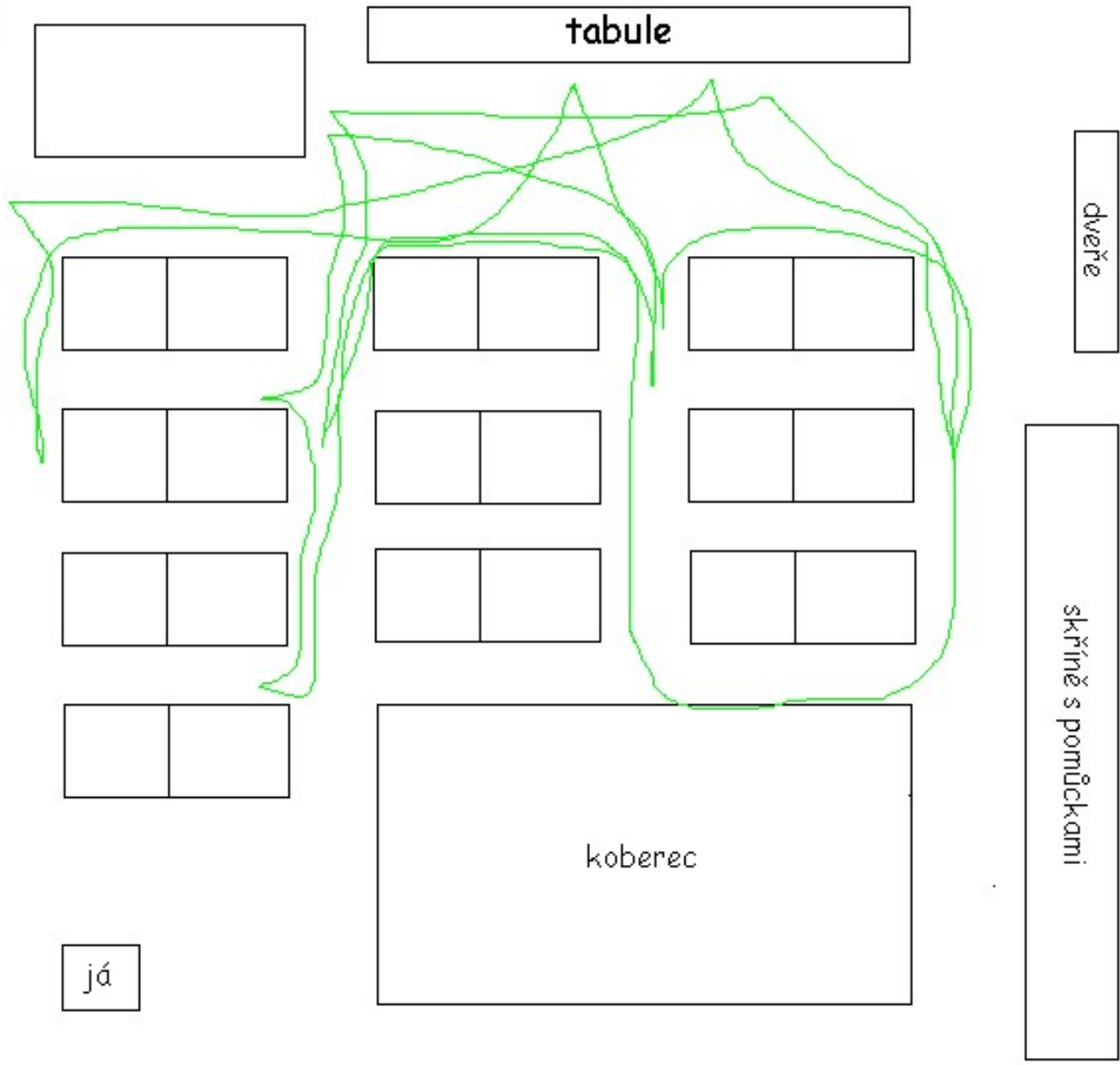
tabule

dveře

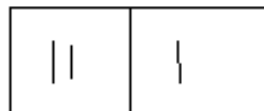
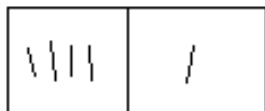
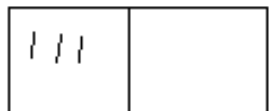
skříň s pomůckami

já

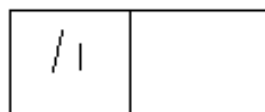
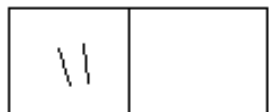

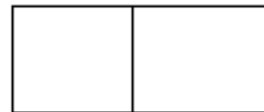
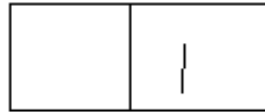
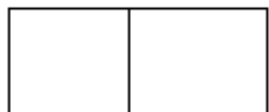
tabule

dveře

skříň s pomůckami

koberec

já

Video 4

- Proč jsou žáci rozděleni do dvou skupin?
- Podle čeho jsou žáci rozděleni do skupin?
- Co tím paní učitelka získala?
- Co tím získali žáci?

Arch na záznam činnosti učitele a žáka

Pozorovaná činnost:

Škola:

Jméno učitele:

Předmět:

Datum:

Pozorování provedl:

Třída:

Obsahová náplň:

Vyučovací hodina:

Učební činnost žáků	Frekvence
Vyjmenování a popis faktů	////////
Vyjmenování a popis procesů a způsobů činnosti	//
Reprodukce definic, norem, pravidel	///
Třídění	
Srovnávání a rozlišování	
Zjišťování vztahů mezi fakty (vliv, způsob, příčina)	
Dokazování a ověřování	//
Rozbor a skladba (analýza a syntéza)	/

Techniky pozorování: Pozorovací (kategoriální) systém

Kód	Popis
ME AJ 0: žádná	Týká se sekvencí před výukou nebo po skončení výuky, případně během přerušeni výuky, nikoliv v průběhu výuky.
ME AJ 1: bez médií	Výuka probíhá, ale žádné médium není využíváno. <i>Příklad: Výklad učitele; zkoušení žáka (žáků), ostatní žáci sledují zkoušení.</i>
ME AJ 2: tabule	Učitel nebo žák píše na tabuli. <i>Příklad: Učitel při svém výkladu zapisuje slovíčka nebo fráze, znázorňuje gramatické struktury. Zápis výsledku poslechového cvičení.</i>
ME AJ 3: pracovní list	Učitel seznamuje žáky s pracovním listem nebo s postupem jeho zpracování. Žáci zpracovávají pracovní list. Učitel/žáci opravují/kontrolují/hodnotí pracovní list. <i>Příklad: Žáci samostatně překládají věty v pracovním listu.</i>
ME AJ 4: učebnice/cvičebnice	Učitel nebo žáci pracují s učebnicí nebo s cvičebnicí. <i>Příklad: Žáci pracují s učebnicí samostatně (čtou text, vyplňují cvičení); hlasité předčítání textu.</i>
ME AJ 5: model/autentický materiál	Učitel a žáci pracují s autentickými materiály. <i>Příklad: Učitel předvádí autentické cizojazyčné letáky, brožury, časopisy, výrobky.</i>
ME AJ 6: fólie	Učitel promítá text nebo obraz na fólii. <i>Příklad: Učitel promítá zápis, který si žáci mají zapsat do sešitu. Při výkladu komentuje gramatický jev ilustrací na fólii.</i>
ME AJ 7: obraz/mapa/kartičky	Využívá se nástěnný obraz nebo se pracuje s kartičkami. <i>Příklad: Žáci hledají města na mapě Spojeného království; učitel při výkladu odkazuje na nástěnnou tabuli nepravidelných sloves; žáci na lavicích třídí slovní zásobu na kartičkách do skupin.</i>
ME AJ 8: audio(záznam)	Ve výuce se uplatňuje <u>audiozáznam</u> , CD, hudební nástroj. <i>Příklad: Žáci poslouchají nahrávky při tréninku poslechových dovedností, např. doplňování chybějících slov v rozhovoru.</i>
ME AJ 9: video/film	Ve výuce se uplatňuje videozáznam, popř. výukový televizní pořad. <i>Příklad: Žáci sledují pořad o významných místech Spojeného království.</i>
ME AJ 10: ICT	Učitel nebo žák využívá při výuce ICT. <i>Příklad: Učitel provádí výklad za pomoci výukového software; žáci zpracovávají zadané úkoly na PC.</i>
ME AJ 11: více médií současně	Vztahuje se na situace, kdy se současně uplatňuje více médií. Není přitom jasné, které médium je dominantní. <i>Příklad: Jedna skupina žáků zpracovává úkoly v pracovním listu, zatímco jiná skupina žáků plní s pomocí sluchátek úkoly spojené s poslechem.</i>
ME AJ 12:	Týká se sekvencí, které není možné přiřadit k žádné z výše uvedeným fází výuky.

Techniky pozorování:

Protokol

	U:	Tak a nyní budeme číst. Otevřete si učebnice na... straně třicet osm, cvičení šest.	
220	ŽŽ:		(listují v učebnici)
	U:	Marku, čti!	
	Ž:	Ééé Když jsme přišli domů, rodiče nebyli doma.	
	U:	Výborně. A nyní to dáme do budoucího času. Všich... všichni dohromady.	
225	ŽŽ:	(nesrozumitelné)	
	U:	Dobře. Nyní další větu. Co je?	(vstupuje cizí žák)
	X:	Já nesu třídní knihu.	
	U:	Děkuji. ... Kde jsme přestali? Tak už zvoní.	(zvoní)
230	U:	Uvidíme se ve čtvrtek, že? Tak nashledanou.	
	ŽŽ:	Nashledanou.	(vstávají a balí si věci)

Techniky pozorování: Záznam o žákovi

A co při výuce dělal Max?

Datum	Pozorovaný jev	Pravděpodobné příčiny	Pedagogické opatření	Výsledek

Techniky pozorování: Rating (použití škál)

- kategoriální

stále – velmi často – často – občas – nikdy – neumím posoudit

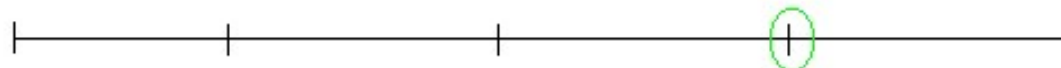
- numerické

1 – 2 – 3 – 4 – 5 – neumím posoudit

pasivní 1 – 2 – 3 – 4 – 5 aktivní (bipolární škála)

- grafické

neprojevuje se nikdy

projevuje se vždy

Kde se dozvím víc o pozorování?

- Zelinková, O. Pedagogická diagnostika a IVP. Praha : Portál, 2001, s. 28–30.
- Tomanová, D. Úvod do pedagogické diagnostiky v MŠ. Olomouc : UP, 2006, s. 32–46.
- Spáčilová, H. Pedagogická diagnostika v primární škole. Olomouc : UP, 2003, s. 33–38.